

ПРОБА ПЯРА — ПРОБА ДУМКИ

[Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.]

Вельмі сур'яную праблему стараў закрануць у сваім апавяданні «Сцішнасць» Ана-толь Сідарэвіч — вырыць душэўную пустату, абывацель, сутымі мяшчынскага «сцішнасца», якая хаваецца за «інтэлектуальнасць» размовамі пра мастацтва, літаратуру, нават пра месца чалавека ў жыцці. Аднак апавяданне А. Сідарэвіча паказвае дваццаць уражанне.

З аднаго боку, нельга не адзначыць высокую прафесійна-літаратурную маладога аўтара, яго ўменне псіхалагічна тонка прасачыць за зрухамі душы героя, сцісла і выразна перадаць яго душэўны стан. З другога ж боку, нельга не засяродзіцца на Сідарэвіча ад самазвычайнага папулярнага ў галіне формы, увозу і ад манернічання. Мне здаецца, напрыклад, што малады пэрашнік (прынамсі, ў гэтым апавяданні) механічна пераносіць у літаратуру прыклады моцнай сённяшняй і кінематографічна абчым свядчэння празмерна напружанага «тэатральнага» фразы, знаходзячыся пад папярэдняй «пабудаванай» намай і т. д. Усё гэта толькі прыглушае зацікаўленне і дэянае гучанне твора.

Чатыры апавяданні чатырох пачаткоўцаў... Гэта ўжо адначасна, многія ў іх прываблівае. Яна, перш-наперш, шырока імяненне скажае нешта важнае, жаданне падзяліцца з іншымі сваімі, не пазычанымі назвамі, думкамі, сумненнямі, вывадамі. Радуе і высота (падкрэсла гэта яшчэ раз) узровень чыста прафесійна-літаратурнага ўзросту і тэматычнага аб'яднання апавяданняў, засмучае не вельмі акрэслена пазіцыя саміх аўтараў, іх нявызначаны адносіны да з'яў, якія яны спрабуюць адлюстраваць у сваіх творах.

Мастацкая літаратура — падручнік жыцця. Па героях любімых твораў чытаць зьявіць свае ўчынкі і думкі. Калі з гэтай мэрай пачаць да апавяданняў самых маладых нашых працаў, пераважна аўтараў «Маладосці», дык трэба шырока сказаць, што ў іхніх апавяданнях няма такіх герояў, у чымсьці мы іх разумеем, нават у нечым пагаджаемся з імі, нечым яны нам і падабаюцца, аднак поўнага ідэнтычнага, душэўнага кантакту з імі мы не знаходзім.

Каб нечым чынам праславаць ці павердзіць гэтую думку, спраўляюцца на апавяданне Міхася Вышыньскага «Вокны ўначы».

Адам, студэнт чацвёртага курса Інстытута механізацыі, прыязджае ў родную вёску, да чэці, Адам адначасна, аднак адначасна гэты дзень: хлопцы увесь час думае. Што ж яго так гняе, аб чым яго гэты запыт і пакутлівы роздум? Можна здагадацца, што думае ён аб тым, што мінулае, А што мінулае, што было з хлопца раней, вядома, мусіць, аднаму аўтару. Мы развітваемся з Адамам у час яго хваробы, калі за яго здароўе хваляюцца і чэці, і суседзі. Але развітваемся, так і не разумеўшы хлапецкіх пакут.

Магчыма, аўтар хацеў сказаць, што на людзях і плакаць лягчай. Маўляў, паказвае свой боль іншым, не ўтойвай яго, тады табе стане лягчай. Але ў такім выпадку хочацца спытаць:

МЕНШ СУМНАГА ПЭЗАНЁРСТВА

У размове, якая вядзецца на старонках газеты вакол стану сучаснага апавядання, прыняло ўжо ўдзел некалькі таварышчай і сяжанна імя ім-нале. Толькі чамусьці пра апавяданне для дзяцей, не было сказана ні слова. Мне здаецца, што гэтае маўчання — вынік абывацтва, калі не пагардлівых, адносіх нашай крытыкі да дзіцячай літаратуры.

Многі ўдзельнікі дыскусіі адзначалі, што сённяшняе беларускае апавяданне не дае прастору для роздуму, што празныя і былі бачыцца закрываюць сур'янае сацыяльна-грамадскае з'яві, абмяжоўваючыся пераказамі драбніц, часам банальных жыццёвых выпадкаў і здарэнняў. Пагаджаючыся, што ўсё гэта спраўдзіць так, хочацца, аднак, падкрэсліць, што яшчэ больш падастаў для трыўгі дае сучасны стан апавядання для дзяцей.

Галоўны недахоп дзіцячага апавядання мне бачыцца ў тым, што дзіцячы пэсмізм быццам старацілі адчуванне часу — у школьніках, якіх яны выводзяць на старонкі сваіх твораў, цяжка пазнаць сённяшніх хлопчыкаў і дзяўчынак: цішнечы, дасціпных. Не кажу ўжо пра тое, што многія апавяданні проста нудныя, нецікавыя, дрэбныя па думцы, наўна-дыдактычныя.

Вось адна са схем, якой ахвотна карыстаюцца дзіцячыя празаікі.

Вішча ці там Коля забіў коршуна — значыць, ён ужо ледзь не герой, на якога павінны раўняцца. Ёсць астатнія хлопчыкі. Міша растлумачыў сабе тое ў атбегі: аўтар палешаў у ладкі: яні Міша добры хлопчык!

Чытаеш такія апавяданні і міжволі хочацца сказаць іх аўтарам: дарэгі таварышчы, навошта ж так захаляцца гэтымі натуральнымі ўчынкамі дзяцей, навошта выступаць гэтыя як нешта незвычайнае і звышасаблівае?

Адна з самых папулярных тэм апавяданняў — тэма дружбы і сяброўства. Аднак я раскрываюцца гэтыя тэмы ў апавяданнях?

Вялікі сабрэе з Алегам. У Віці ёсць лямпа, у Алегі — лямпа. Праз аднаго Віця нечым сабрэўшым Віця нечым пакрыўдзіў Алега. І ёсць сабрэўшым Віця нечым Алег. І яго дагане і перагаче Віктар. Ды раніца ў Віктара (і трэба ж так!) лопнула мапананне. На дапамогу яго прыходзіць Алег — аддае свае лямпы. Так Віктар стаў пераможцам сабрэўшым. І так, гаворыць аўтар, перамагае дружба.

Як бачым, усё вельмі проста. Ніякіх табе сумненняў ні ў душы Алега, ні ў душы Віктара. А ўсё таму, што ярому аўтар вадзіла схема.

Прачытайце, напрыклад, зборнік апавяданняў «У вель-

ці варта было дзесяць сцярдэжэння такой думкі прымушаць паўтараць Адама як на трынаціці старонках часопіса? Думаецца, што няварта было.

Чытаеш гэтае апавяданне з надзеяй, што Адам «раскрыецца», жана, што ён за чалавек. На жаль, чытаючы гэтае не спраўдзяецца. Што зрабіў Адам за ўвесь час побыту свайго ў вёсцы? Нічога. Ці дапамог ён нему-небудзь, калі не справы, тых хоць словаў? Нікому. Ці гаварыў ён, урачыце, з кім-небудзь? Толькі з чэткай, ды і то ні аб чым, вышадкова.

А між тым, я не сумняваюся, што М. Вышыньскі бачыў і іншых студэнтаў, — тых, што бегалі ў камітэт камсамолу, каб іх залічылі ў будучыні атрад, тых, хто летам у роднай вёсцы выходзіў разам з аднагодкамі з касою на дуг, тых, хто ехаў на цаліну альбо ў тайгу. Але ўвагу маладога празаіка прывабіў чамусьці такі псіхасаманаліст, як Адам. І шкада, што тонкая назірлівасць, трынаціць дэталей, дакладнае абходжэнне са словам — усё гэта ўласціва М. Вышыньскаму — затрачаны на тэмацы, на страл з гарматы на вярбаі. Во вядома, што як бы добра ні валоўдаў аўтар словам, як бы ні дакладна рэгістраваў зрухі душы героя, зменіў яго настроя, — без выразнай, па-грамадзянска акрэсленай думкі значага твора стварыць нельга.

Менавіта такая, грамадзянска гучаня думка ў пераважна большасці твораў пачаткоўцаў альбо зусім адсутнічае, альбо толькі-толькі праклёўваецца. Малады аўтары ўмеюць даволі дакладна перадаць пакуці сваіх герояў. Але ж пакуці не могуць змяніць разумення, асэнсавання рэчаіснасці.

Пакуці што можна гаварыць, бадай, толькі аб пошуках літаратурным пачаткоўцамі героя. Герой іх актыўны ў думках і занадта пасіўны ў дзеянні.

Чаму так зараеца? Скажаць, што пачаткоўцы не ведаюць жыцця, значыць несправдліва пакрыўдзіць іх. Яны жывуць ведаючы. Але ведаючы гэтае часцей кніжнае. Характары на прыклад, што многія іх творы трымаюцца на адной якой-небудзь дэталі. Не жывуць — праз дэталі, а дэталі — як нейкі спрочінаны, звыклі эквівалент жыццявае рэальнасці. Канструаванне, абтыраванне афектных дэталей аддасца на задні план ірыравае і ўдмулае назіранне і асэнсаванне жыцця, яго самых разнастайных праў і фактаў.

Максім Горкі настойліва гаварыў моладзі, што цэнтрам увагі пісьменніка павінен быць чалавек працы. Мне здаецца, што наша літаратурная моладзь забываецца на гэтыя словы вялікага пісьменніка. Трэба заўсёды памятаць, што толькі праз паказ чалавеча працы, чалавек практычных дзеянняў можна паказаць час, яго патрэбы і праблемы.

Так, маладыя апавядальнікі не ўмеюць пакуці што ўсебакова і глыбока раскрыць пачуццё жыццявае важнае падзею ці з'яў, не ўмеюць прасачыць за тымі каранямі, якімі кожны чалавек звязаны з роднай зямлёй, са сваім народам. Іх задача, мне здаецца, заключаецца ў тым, каб у такой яка меры, які яны навулівы валоўдаць япаром, навулівыца заўважаць надзвычайныя праблемы дня.

Аваладоўшы азбуку літаратуры, трэба авалоўдаць азбукай жыцця, калі малады пісьменнік хочаць сапраўды далучыцца да той вялікай і адказнай справы, якая завецца мастацтвам слова.

ная справа — як мага менш сентэнцый, пачуццё і рознагледзяч: іх не любяць і дарослыя, а дзеці проста не навадзяць, як і ўсё, што наводзіць сум.

У анаціцы да зборнікі І. Сіняўскага гаворыцца, што апавяданні, якія складаюць кніжку, «разнастайныя па тэматыцы», што яны расказваюць «пра сённяшнія жыццёвыя пільнава і школьнікаў», пра іх мары, жаданні, прыгоды». На жаль, пра чытаўшы сам зборнік, даводзіцца расчароўвацца: менавіта пра сённяшнія пільнава і школьнікаў гаворыцца мала і сумна, як можна было пераказанца на прыкладзе з апавядання «Помста».

Нічога ўдзельнікі дыскусіі (В. Бураў, Я. Герцівіч), гаворачы пра апавяданні І. Навуменкі, даказалі пісьменніку за самаўтвараю, абывацтваў і схематызме і лістэрацінасці. Не ведаю, магчыма і ёсць для гэтага не-наторыя падставы, калі менавіта ў гэтым алошчы твора І. Навуменкі. Мне ж тут хочацца сказаць іншае.

Многія апавяданні пісьменніка, адрававаныя, здавалася любімымі творамі школьнікаў, асабліва падлеткаў.

Я не аднойчы быў сведкам таго, які школьнік ледзь не на чару запісалася, каб прачытаць зборнік апавяданняў І. Навуменкі «Вераініка». Сённяшнім падлеткам гэтае героі навуменкаўскіх апавяданняў — сумленна-чысты, романтична-узіслыя юнак і дзівачка, конацтва якіх супала з гадамі Вялікай Айчыннай вайны.

Выхаванне школьнікаў на рэвалюцыйных, працоўных і гераічных традыцыях нашага народа, на прыкладах з жыцця і дзейнасці Уладзіміра Ільіча Леніна і яго папелічнікаў, выхаванне юнага пакалення ў духу адданасці радзіме, — ці не гэта асноўная задача дзіцячай літаратуры?

Б. ЗУБКОўСКІ, Смалыцкі раён, настаўнік.

ЛЕАНІДУ ЛЯОНАВУ — 70 ГАДОУ

ЛЕАНІДУ ЛЯОНАВУ — семдзесят гадоў. Юбілей вялікага мастака адзначае сяа сяа ўсёй культуры Расіі. Перачытаючы Ляонава, заўсёды думаеш аб тым, як па-майстэрску выкарыстоўваў ён вопыт чарадзейна мастацкага слова многіх пакаленняў. Мы ніколі не перастаем захапляцца прыгажосцю ляонаўскай фразы. Застаюцца глыбока арыгінальным мастаком, Ляонаў арыгінальна асабліва лепшымі моўнымі традыцыямі Вялікай і Да-стаўскага, Лермантава і Тургенева.

Апавяданні і аповесці ранянага Ляонава, якія адразу вылучыліся сваім мастацкім узроўнем, былі не-верагодна далёка ад таго, што лічылася ў той час надзвычайным. Напрыклад, апавяданне «Буряга», арыгінальна стылізаванае ў манера лубачных аповесцей мінулага стагоддзя, пачыналася так: «Іспаніі Іспанскі граф жыў: і было ў

яго два сыны — Рудольф і Валя». Нават цяпер, праз шмат дзесяцігоддзяў, дзіўнае ўражанне пакідае лубачны сказ «Гобель Ягоруні», прасякнуты пачуццём востра трагічнага ўспрымання жыцця.

У «Гобель Ягоруні», як і семені, суджанае з гадамі стаць магутным галінастым дрэвам, заклячыны ўсе зыходныя асаблівасці Ляонава-мастак: паглыблены пэ-халаграфічны, багатае каларытных дэталей, якія наступова і непрыкметна для чытача складаюцца ў цэласную карціну.

Але да гэтых мастацкіх якасцей, вельмі каштоўных у эстэтычных адносінах, неўзабаве дадалася яшчэ адна якасць, якая адразу зрабіла Ляонава праўдзівым, праніклівым інтэрпрэтарам нашай рэчаіснасці. Напісаныя такія творы, як «Барсукі», «Злодзей», «Соць», «Снутарускі» і «Дарога на Акіян», Ляонаў, які і кожны вялікі мастак, стварыў сваю мастацка-філасофскую інтэлектуальную пазіцыю сучаснага жыцця.

Адуна з кнігі дэкавітомнага збору твораў пісьменніка займае раман «Злодзей», апублікаваны ў новай аўтарскай рэдакцыі. Чытаючы гэты аўтарскі твор, які вылучаецца нават сярод ляонаўскіх твораў, бачым своеасабліва мастацкую зычкіналедаў нашага жыцця дваццатымі гадоў. Перапісаныя на новае твор, мастак аддаў новай рэдакцыі рамана не толькі сваё сталае літаратурнае майстэрства, але і багачыня вопыт гісторыі, які даў магчымае асэнсаванне мінулага падзеі з сучасных пазіцый.

Не выпадкова ўтраплены герой рамана Мішка Вехіны, які не знайшоў свайго месца ў бунных рэвалюцый, у новай рэдакцыі твора так

яго два сыны — Рудольф і Валя». Нават цяпер, праз шмат дзесяцігоддзяў, дзіўнае ўражанне пакідае лубачны сказ «Гобель Ягоруні», прасякнуты пачуццём востра трагічнага ўспрымання жыцця.

У «Гобель Ягоруні», як і семені, суджанае з гадамі стаць магутным галінастым дрэвам, заклячыны ўсе зыходныя асаблівасці Ляонава-мастак: паглыблены пэ-халаграфічны, багатае каларытных дэталей, якія наступова і непрыкметна для чытача складаюцца ў цэласную карціну.

Але да гэтых мастацкіх якасцей, вельмі каштоўных у эстэтычных адносінах, неўзабаве дадалася яшчэ адна якасць, якая адразу зрабіла Ляонава праўдзівым, праніклівым інтэрпрэтарам нашай рэчаіснасці. Напісаныя такія творы, як «Барсукі», «Злодзей», «Соць», «Снутарускі» і «Дарога на Акіян», Ляонаў, які і кожны вялікі мастак, стварыў сваю мастацка-філасофскую інтэлектуальную пазіцыю сучаснага жыцця.

Адуна з кнігі дэкавітомнага збору твораў пісьменніка займае раман «Злодзей», апублікаваны ў новай аўтарскай рэдакцыі. Чытаючы гэты аўтарскі твор, які вылучаецца нават сярод ляонаўскіх твораў, бачым своеасабліва мастацкую зычкіналедаў нашага жыцця дваццатымі гадоў. Перапісаныя на новае твор, мастак аддаў новай рэдакцыі рамана не толькі сваё сталае літаратурнае майстэрства, але і багачыня вопыт гісторыі, які даў магчымае асэнсаванне мінулага падзеі з сучасных пазіцый.

Не выпадкова ўтраплены герой рамана Мішка Вехіны, які не знайшоў свайго месца ў бунных рэвалюцый, у новай рэдакцыі твора так

яго два сыны — Рудольф і Валя». Нават цяпер, праз шмат дзесяцігоддзяў, дзіўнае ўражанне пакідае лубачны сказ «Гобель Ягоруні», прасякнуты пачуццём востра трагічнага ўспрымання жыцця.

У «Гобель Ягоруні», як і семені, суджанае з гадамі стаць магутным галінастым дрэвам, заклячыны ўсе зыходныя асаблівасці Ляонава-мастак: паглыблены пэ-халаграфічны, багатае каларытных дэталей, якія наступова і непрыкметна для чытача складаюцца ў цэласную карціну.

Але да гэтых мастацкіх якасцей, вельмі каштоўных у эстэтычных адносінах, неўзабаве дадалася яшчэ адна якасць, якая адразу зрабіла Ляонава праўдзівым, праніклівым інтэрпрэтарам нашай рэчаіснасці. Напісаныя такія творы, як «Барсукі», «Злодзей», «Соць», «Снутарускі» і «Дарога на Акіян», Ляонаў, які і кожны вялікі мастак, стварыў сваю мастацка-філасофскую інтэлектуальную пазіцыю сучаснага жыцця.

Адуна з кнігі дэкавітомнага збору твораў пісьменніка займае раман «Злодзей», апублікаваны ў новай аўтарскай рэдакцыі. Чытаючы гэты аўтарскі твор, які вылучаецца нават сярод ляонаўскіх твораў, бачым своеасабліва мастацкую зычкіналедаў нашага жыцця дваццатымі гадоў. Перапісаныя на новае твор, мастак аддаў новай рэдакцыі рамана не толькі сваё сталае літаратурнае майстэрства, але і багачыня вопыт гісторыі, які даў магчымае асэнсаванне мінулага падзеі з сучасных пазіцый.

Не выпадкова ўтраплены герой рамана Мішка Вехіны, які не знайшоў свайго месца ў бунных рэвалюцый, у новай рэдакцыі твора так

яго два сыны — Рудольф і Валя». Нават цяпер, праз шмат дзесяцігоддзяў, дзіўнае ўражанне пакідае лубачны сказ «Гобель Ягоруні», прасякнуты пачуццём востра трагічнага ўспрымання жыцця.

У «Гобель Ягоруні», як і семені, суджанае з гадамі стаць магутным галінастым дрэвам, заклячыны ўсе зыходныя асаблівасці Ляонава-мастак: паглыблены пэ-халаграфічны, багатае каларытных дэталей, якія наступова і непрыкметна для чытача складаюцца ў цэласную карціну.

Але да гэтых мастацкіх якасцей, вельмі каштоўных у эстэтычных адносінах, неўзабаве дадалася яшчэ адна якасць, якая адразу зрабіла Ляонава праўдзівым, праніклівым інтэрпрэтарам нашай рэчаіснасці. Напісаныя такія творы, як «Барсукі», «Злодзей», «Соць», «Снутарускі» і «Дарога на Акіян», Ляонаў, які і кожны вялікі мастак, стварыў сваю мастацка-філасофскую інтэлектуальную пазіцыю сучаснага жыцця.

Адуна з кнігі дэкавітомнага збору твораў пісьменніка займае раман «Злодзей», апублікаваны ў новай аўтарскай рэдакцыі. Чытаючы гэты аўтарскі твор, які вылучаецца нават сярод ляонаўскіх твораў, бачым своеасабліва мастацкую зычкіналедаў нашага жыцця дваццатымі гадоў. Перапісаныя на новае твор, мастак аддаў новай рэдакцыі рамана не толькі сваё сталае літаратурнае майстэрства, але і багачыня вопыт гісторыі, які даў магчымае асэнсаванне мінулага падзеі з сучасных пазіцый.

Не выпадкова ўтраплены герой рамана Мішка Вехіны, які не знайшоў свайго месца ў бунных рэвалюцый, у новай рэдакцыі твора так

яго два сыны — Рудольф і Валя». Нават цяпер, праз шмат дзесяцігоддзяў, дзіўнае ўражанне пакідае лубачны сказ «Гобель Ягоруні», прасякнуты пачуццём востра трагічнага ўспрымання жыцця.

У «Гобель Ягоруні», як і семені, суджанае з гадамі стаць магутным галінастым дрэвам, заклячыны ўсе зыходныя асаблівасці Ляонава-мастак: паглыблены пэ-халаграфічны, багатае каларытных дэталей, якія наступова і непрыкметна для чытача складаюцца ў цэласную карціну.

Але да гэтых мастацкіх якасцей, вельмі каштоўных у эстэтычных адносінах, неўзабаве дадалася яшчэ адна якасць, якая адразу зрабіла Ляонава праўдзівым, праніклівым інтэрпрэтарам нашай рэчаіснасці. Напісаныя такія творы, як «Барсукі», «Злодзей», «Соць», «Снутарускі» і «Дарога на Акіян», Ляонаў, які і кожны вялікі мастак, стварыў сваю мастацка-філасофскую інтэлектуальную пазіцыю сучаснага жыцця.

Адуна з кнігі дэкавітомнага збору твораў пісьменніка займае раман «Злодзей», апублікаваны ў новай аўтарскай рэдакцыі. Чытаючы гэты аўтарскі твор, які вылучаецца нават сярод ляонаўскіх твораў, бачым своеасабліва мастацкую зычкіналедаў нашага жыцця дваццатымі гадоў. Перапісаныя на новае твор, мастак аддаў новай рэдакцыі рамана не толькі сваё сталае літаратурнае майстэрства, але і багачыня вопыт гісторыі, які даў магчымае асэнсаванне мінулага падзеі з сучасных пазіцый.

Не выпадкова ўтраплены герой рамана Мішка Вехіны, які не знайшоў свайго месца ў бунных рэвалюцый, у новай рэдакцыі твора так

яго два сыны — Рудольф і Валя». Нават цяпер, праз шмат дзесяцігоддзяў, дзіўнае ўражанне пакідае лубачны сказ «Гобель Ягоруні», прасякнуты пачуццём востра трагічнага ўспрымання жыцця.

У «Гобель Ягоруні», як і семені, суджанае з гадамі стаць магутным галінастым дрэвам, заклячыны ўсе зыходныя асаблівасці Ляонава-мастак: паглыблены пэ-халаграфічны, багатае каларытных дэталей, якія наступова і непрыкметна для чытача складаюцца ў цэласную карціну.

Але да гэтых мастацкіх якасцей, вельмі каштоўных у эстэтычных адносінах, неўзабаве дадалася яшчэ адна якасць, якая адразу зрабіла Ляонава праўдзівым, праніклівым інтэрпрэтарам нашай рэчаіснасці. Напісаныя такія творы, як «Барсукі», «Злодзей», «Соць», «Снутарускі» і «Дарога на Акіян», Ляонаў, які і кожны вялікі мастак, стварыў сваю мастацка-філасофскую інтэлектуальную пазіцыю сучаснага жыцця.

Адуна з кнігі дэкавітомнага збору твораў пісьменніка займае раман «Злодзей», апублікаваны ў новай аўтарскай рэдакцыі. Чытаючы гэты аўтарскі твор, які вылучаецца нават сярод ляонаўскіх твораў, бачым своеасабліва мастацкую зычкіналедаў нашага жыцця дваццатымі гадоў. Перапісаныя на новае твор, мастак аддаў новай рэдакцыі рамана не толькі сваё сталае літаратурнае майстэрства, але і багачыня вопыт гісторыі, які даў магчымае асэнсаванне мінулага падзеі з сучасных пазіцый.

Не выпадкова ўтраплены герой рамана Мішка Вехіны, які не знайшоў свайго месца ў бунных рэвалюцый, у новай рэдакцыі твора так

яго два сыны — Рудольф і Валя». Нават цяпер, праз шмат дзесяцігоддзяў, дзіўнае ўражанне пакідае лубачны сказ «Гобель Ягоруні», прасякнуты пачуццём востра трагічнага ўспрымання жыцця.

У «Гобель Ягоруні», як і семені, суджанае з гадамі стаць магутным галінастым дрэвам, заклячыны ўсе зыходныя асаблівасці Ляонава-мастак: паглыблены пэ-халаграфічны, багатае каларытных дэталей, якія наступова і непрыкметна для чытача складаюцца ў цэласную карціну.

Але да гэтых мастацкіх якасцей, вельмі каштоўных у эстэтычных адносінах, неўзабаве дадалася яшчэ адна якасць, якая адразу зрабіла Ляонава праўдзівым, праніклівым інтэрпрэтарам нашай рэчаіснасці. Напісаныя такія творы, як «Барсукі», «Злодзей», «Соць», «Снутарускі» і «Дарога на Акіян», Ляонаў, які і кожны вялікі мастак, стварыў сваю мастацка-філасофскую інтэлектуальную пазіцыю сучаснага жыцця.

Адуна з кнігі дэкавітомнага збору твораў пісьменніка займае раман «Злодзей», апублікаваны ў новай аўтарскай рэдакцыі. Чытаючы гэты аўтарскі твор, які вылучаецца нават сярод ляонаўскіх твораў, бачым своеасабліва мастацкую зычкіналедаў нашага жыцця дваццатымі гадоў. Перапісаныя на новае твор, мастак аддаў новай рэдакцыі рамана не толькі сваё сталае літаратурнае майстэрства, але і багачыня вопыт гісторыі, які даў магчымае асэнсаванне мінулага падзеі з сучасных пазіцый.

Не выпадкова ўтраплены герой рамана Мішка Вехіны, які не знайшоў свайго месца ў бунных рэвалюцый, у новай рэдакцыі твора так

яго два сыны — Рудольф і Валя». Нават цяпер, праз шмат дзесяцігоддзяў, дзіўнае ўражанне пакідае лубачны сказ «Гобель Ягоруні», прасякнуты пачуццём востра трагічнага ўспрымання жыцця.

У «Гобель Ягоруні», як і семені, суджанае з гадамі стаць магутным галінастым дрэвам, заклячыны ўсе зыходныя асаблівасці Ляонава-мастак: паглыблены пэ-халаграфічны, багатае каларытных дэталей, якія наступова і непрыкметна для чытача складаюцца ў цэласную карціну.

Але да гэтых мастацкіх якасцей, вельмі каштоўных у эстэтычных адносінах, неўзабаве дадалася яшчэ адна якасць, якая адразу зрабіла Ляонава праўдзівым, праніклівым інтэрпрэтарам нашай рэчаіснасці. Напісаныя такія творы, як «Барсукі», «Злодзей», «Соць», «Снутарускі» і «Дарога на Акіян», Ляонаў, які і кожны вялікі мастак, стварыў сваю мастацка-філасофскую інтэлектуальную пазіцыю сучаснага жыцця.

Адуна з кнігі дэкавітомнага збору твораў пісьменніка займае раман «Злодзей», апублікаваны ў новай аўтарскай рэдакцыі. Чытаючы гэты аўтарскі твор, які вылучаецца нават сярод ляонаўскіх твораў, бачым своеасабліва мастацкую зычкіналедаў нашага жыцця дваццатымі гадоў. Перапісаныя на новае твор, мастак аддаў новай рэдакцыі рамана не толькі сваё сталае літаратурнае майстэрства, але і багачыня вопыт гісторыі, які даў магчымае асэнсаванне мінулага падзеі з сучасных пазіцый

ВЯЦІ ПЯСНЯР ДЭМАКРАТЫ

150 год таму назад нарадзіўся Уолт Уйтмэн — вялікі, сапраўды нацыянальны паэт Амерыкі, яе нуміраўная горадэцкі слава.

Веліч і слава Уйтмэна — у яго магучым дэмакратызме.

Вясняні Уйтмэн загарыўся прапаганда Амерыка, Амерыка фермераў і рыбакоў, машыністаў і лесарубаў, палітліччых і муляроў. Сам паэт адчуваў сябе неаддзёнай часткай працоўнага народа: «Я люблю людзей, я расту на вольным ветры, людзей, што жыўць сярод стаг, дыхаюць акіямш і лесам, тых, хто будзе бараць, тых, хто працуе сякерамі і малацімі».

Веліч і слава Уйтмэна — у яго непараўнальным па глыбінні і экспрэсіўнасці «саборнасці, садружнасці і любові» (словы І. Я. Рэйна).

«Я не змяшчаюся ў гэтых пам'як капецішчым і чаравым» — вось лейтэматы шырокай і невячэрнай, як свет, пазыцыі Уйтмэна. «Песня пра сябе» прагучала тут і тады, калі самага моцнага і пераканаўчага на ўсёй пазіцыі чалавечства адмаўляўся індывідуалізму і «герметызму», як яго сёння называюць на захадзе: «Я слухаю сябе, я аглядаю сябе, і што я прамаю, то прымаю, бо кожны атам, што належыць мне, належыць і вам», «ва ўсім людзях бачу сябе, не адзіна і не большы за мяне і не меншы нават на ячынэ зерне, і добрыя і злыя словы, якія я гавару пра сябе, я гавару і пра іх».

Веліч і слава Уйтмэна — у непараўнальным яго жыццёвым, у ўмельстве бачыць свет людзей і прыроды ва ўсёй асяродцы, ва ўсім пачуццёвым багатым колерах, гуках, аб'ёмна, што ў Уйтмэна нават не спынялі, што ён адлюстроўваў свет — ён творыць яго, як бы ўперніна даючы назвы прэры, акіям, лэкаматву, ружы, зорцы, чалавечым вуням і абліччым.

Веліч і слава Уйтмэна — у той

праціненасці, з якой ён, натхніўшыся і самаадданых сэрцамі Амерыкі, разгадаў самотнасць дэмакратыі буржуазна-грамадскай, у прыватнасці, амерыканскай.

Хіба страцілі сваю надзею на чужыну Уйтмэн у пачатку 80-х гадоў словы пра сучасную яму Амерыку: «Сучасная прадажнасць у палітыцы, наша хвалёная рэлігія — у сапраўднасці маска з воску і карунаў, а ў цэлым — самае шкоднае, агіднае, што можа паляць на зямлі, — агроністае, разнароднае грамадства, расцвітае ад лішкі грошай, тавараў, дэкараваных авантур... але ўсім паабяцанае здаровай маральнасці і эстэтычнай асновы».

Па натуре і тэмпераменце Уйтмэн быў змагаю. Не заўсёды паспяваючы, з многімі супрацьстаяў і ілюзіям, але ўсё ж змагаў. Змагаў супроць разізму, тэпіш за ўсё.

Колькі сімвалаў, колькі сардэчнай прыязні і цэпінні ў радках пра негра, што «суджы рукой трымае лейны чышчэнь коней», а «сонна падае на яго вусы і кучаравую галаву на яго чорнае, бліскастае, пудоўнае пельце» і ў канцы: «Я гляджу на гэтыя прыгожыя гіганты, і люблю яго, і не магу ўтрымацца на месцы, і бягу разам з яго коньмі».

І не толькі словам, але і спявай змагаўся Уйтмэн за тое, каб на яго радзіме было скасавана ганенне чорнага насцяжэ абстаўкалі ў 1861 годзе ў Амерыцы пачалася грамадзянская вайна, Уйтмэн пайшоў на фронт, каб удзельнічаць у барацьбе супроць плантацыйна-рабаўніцкага Поўдня. А калі іх аргумент удалося збіць, і Північ, паэт адлучыўся на смерць прэзідэнта (ні Канітана, як ён яго называў ў адным вершы) радзім па сіле смутку, пачотцы і болю рэакцыям, дзе «штукца, і зорка і бэз спяўна з песнямі» яго душы...

Уолт Уйтмэн памёр 26 сакавіка 1892 года.

У «Пісьме да рускага» (1881) ён пісаў: «Панюхні за паветнага мара мая заключэцца ў тым, каб памы і паэты сталі інтэрнацыянальнымі і аб'ядноўвалі ўсе краіны на зямлі больш чымліва і моцна, чым усялякі дэмагог і дыпламат».

«У гэтай прабе рабаўшчы, што мае паучоў, што са мною ўводзіць у эмпірыяльны кантакт вялікі народы Расіі... Гэтым народам я шлю сардэчны салют з нашых берагоў ад Імя Амерыкі».

Салют Уйтмэна Расія ўспрыняла з любоўю, удзячнасцю і пашанай. Асабліва Расія новага, рэвалюцыянара.

Той «свят пахода і працы», да якога ікнінуўся вялікі амерыканскі паэт-дэмакрат, моцна пацяскае яго працягнутую праз дзесяцігоддзі руку ратаў і камячоса.

Р. БАРУТА.

СЛЯВАЮЦЬ СКРЫПКІ

У гэтай новай школьнай канцэртнай зале па суботах выступіць вядомыя майстры мастацтваў. У ішыя дні гаспадары сцэны — дзеці, і слухачы гарача апладзіруюць будучым музыкантам. У мінулыя пятніцы тут адбыўся справядзаны канцэрт ансамбля сярэдняй спецыяльнай музычнай школы пры Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

Калектыў гэты своеасаблівы. Тут штогод хто-небудзь заканчвае школу, і на яго месца прыходзяць новыя дзеці. На маёй памяці ансамбль некалькі разоў абнаўляўся, і мастакам кіраўніку лаўраату Усеаюнага конкурсу музыкантаў-выканаўцаў, дацэнта Міхала Гальштэйна нялёгка займацца са сваімі выхаванцамі. Аднак ён здолеў стварыць вельмі цікавы і самабытны дзіцячы ансамбль.

Праграма канцэрта была складзена з разнастайных нумароў, якія выконваліся музыкантамі ў самых розных спалучэннях. Напрыклад, арыя Гендзіла прагучала ў выкананні ансамбля сярэдняй спецыяльнай музычнай школы і трыо афаў. «Гучачы» дзеці ігралі двойчы. На «бэс» зведз праграма яны выканалі і прыгожую тонкую п'есу англійскага кампазітара В. Кролі «Брандзі і срыпкі», і славуці «Вясныя карогі» румынскага кампазітара Дзішкі.

Я спецыяльна хачу адзначыць юную піяністку Ірану Вільштэйна, якая чула акампаніравала ансамбль і заслужана падыяляла з ім яго поспех.

У канцэрте выступілі тры срыпкі-салісты. Яны пачалі другое аддзяленне. Не маючы наогул ніякіх прэзэнтаў і дадзенай іны іголі ў межах сваіх магчымасцей, хачу сказаць аднак, што іх выступленне па сваім характары адрознівалася ад іншых «канцэртных» праграм і ансамбля і вышлядала «акадэмічна» справядзачы вучэбнага плана.

Пасля канцэрта я прайшла за кулісы. Дзеці былі ўзрушаныя, узвесьлі настрой перадаваў паучыць радасці ад сустрэчы з «сапраўднымі» дарослымі слухачамі, якія так сур'ёзна, без ськіда на ўраст, прымаў іх выступленне. Падумалася — беларускія кампазітары павінны быць больш уважлівымі да ансамбля. Для яго моцна стварыць п'есы рознага плана: ад песенных, шырока-распэўных, да віртуозных. Мабыць, ансамбль юных срыпкі-тэраў зацікавіць тых кампазітараў, якія ніколі не пісалі для яго. Тыя ж аўтары, творы якіх выканаюцца калектывам, безумоўна, будучь працягнуць творчую садружнасць з ім.

Алена РАКАВА.

самых розных настрой і паучыць. Прагучалі цікавыя творы Шастаквіча — вальс-нарынка, лірычны вальс, вальс-жарт, сыграныя лёгка, прыгожа, свабодна. Ярка спявалі срыпкі ў рамансе Шастаквіча з кінафільма «Авадзень».

Асобна трэба сказаць пра творчых беларускіх кампазітараў, уключаныя ў праграму справядзачага канцэрта. Іх было многа, але кожны з іх у выкананні юных музыкантаў данёс да слухачоў водар беларускага нацыянальнага мастацтва. «Палеская расподыя» К. Палаўскага — аэагінальна п'еса, напісаная аўтарам спецыяльна для ансамбля. Цэлую сардэчную музыку Раманса кампазітар М. Шнейдэрман таксама падарыў дзецям. Гумарэска У. Алоўнікава апладована для ансамбля М. Гальштэйна.

Горача прымаў слухачы «Рэчаньку» Д. Камінскага — калярытную п'есу на матэрыяле беларускіх народных песень, якую аўтар стварыў для ансамбля сярэдняй спецыяльнай музычнай школы і трыо афаў. «Гучачы» дзеці ігралі двойчы. На «бэс» зведз праграма яны выканалі і прыгожую тонкую п'есу англійскага кампазітара В. Кролі «Брандзі і срыпкі», і славуці «Вясныя карогі» румынскага кампазітара Дзішкі.

Я спецыяльна хачу адзначыць юную піяністку Ірану Вільштэйна, якая чула акампаніравала ансамбль і заслужана падыяляла з ім яго поспех.

У канцэрте выступілі тры срыпкі-салісты. Яны пачалі другое аддзяленне. Не маючы наогул ніякіх прэзэнтаў і дадзенай іны іголі ў межах сваіх магчымасцей, хачу сказаць аднак, што іх выступленне па сваім характары адрознівалася ад іншых «канцэртных» праграм і ансамбля і вышлядала «акадэмічна» справядзачы вучэбнага плана.

Пасля канцэрта я прайшла за кулісы. Дзеці былі ўзрушаныя, узвесьлі настрой перадаваў паучыць радасці ад сустрэчы з «сапраўднымі» дарослымі слухачамі, якія так сур'ёзна, без ськіда на ўраст, прымаў іх выступленне. Падумалася — беларускія кампазітары павінны быць больш уважлівымі да ансамбля. Для яго моцна стварыць п'есы рознага плана: ад песенных, шырока-распэўных, да віртуозных. Мабыць, ансамбль юных срыпкі-тэраў зацікавіць тых кампазітараў, якія ніколі не пісалі для яго. Тыя ж аўтары, творы якіх выканаюцца калектывам, безумоўна, будучь працягнуць творчую садружнасць з ім.

Алена РАКАВА.

НОВЫЯ НАЗВЫ НА АФШАХ

Напрадпадні гастролі ў Гомелі Беларускай дзяржаўнай драматычнай тэатр Імя Януба Коласа паказуў віцэпаводца праграмы трагедыі «Марыя Сцюарт» Я. Шылера (пераналат з нямецкай мовы В. Сёмухі). Спектакль гаспадарыў рэжысёр Р. Смірнов. Дэкарацыя зробленыя па эскізах мастака А. Салаўява. Кампазітар — Н. Юбісін. Адыямныя з'яўлены для афіцэраў і мастацтва С. Коханам, — сцэна са спеланцямі: у ролі Марыі Сцюарт асуджаная артыстка БССР Г. Марціна, у ролі яе карміліцы Аняні Кенэдзі — народная артыстка БССР А. Радзюльска.

Беларуская дзяржаўная кансерваторыя імя А. В. Луначарскага

АБ'ЯВЛЕННЕ КОНКУРСУ НА ЗАМІСЦІННЕ ВАКАНТНЫХ ПАСАД ПРАФЕСАРСЬКА-ВЫКЛАДЧЫЦКАГА СКЛАДУ ПА КАФЕДРАХ: МАРКСІЗМА-ЛЕНІНІЗМА—ДАЦЭНТ (эстэтыка)—І, НАРОДНЫХ ІНСТРУМЕНТАў—ВЫКЛАДЧЫК (баян)—І.

Заявы і дакументы згодна з палажэннем аб конкурсах накіроўваць на імя рэктара па адрасе: г. Мінск, Інтэрнацыянальная, 30.

Тэрмін падачы заявы — адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Даведзі па тэлефоне — 22-49-42, 22-14-03, 22-96-71.

Беларуская дзяржаўная кансерваторыя імя А. В. Луначарскага

АБ'ЯВЛЕННЕ ПРЫЁМУ СТУДЭНТАў НА І-Ы КУРС НАВУЧАННЯ З АДРывАМ І БЕЗ АДРывАВ АД ВІТВОРЧАСЦІ (ЗАВОНАЧНАЕ НАВУЧАННЕ) У 1969 ГОДЗЕ

Прыём на факультэты: выканачы па спецыяльнасцях ФАРТЭПІАНА, СКРЫПКА, АЛТ, ВІЯЛІНАЧЫЦЬ, КАНТРАБАС, АРФА, ФЛЕЙТА, ГАВОІ, ІНТЭР'ЕЛ, ФАГОТ, ВАЛТОРНА, ТРУБА, ТРЭМБІТА, ТУБЫ, УДАРЫЯ ІНСТРУМЕНТАў (баян, баян, ДОМРА, БАЛАЛАЙКА, ХАРАВОЕ ДЫРЫЖЫРАВАННЕ і факультэт кампазіцыі і музыканства па спецыяльнасці — музыканства.

ПА СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЯХ АКАРДЫОН, СТВЕБІ, ОПЕРНА-СІМФОНІАНАЕ ДЫРЫЖЫРАВАННЕ І КАМПАЗІЦЫЯ ПРЫЁМУ ПРАВОЗІДЦА ТОЛЬКІ НА НАВУЧАННЕ З АДРывАМ АД ВІТВОРЧАСЦІ.

У кансерваторыю прымаюцца асобы абодвух полаў, якія маюць закончаную сярэдняю адукацыю і праявілі творчы талент, афіцэраў і ўдзельнічаюць у мастацкай сацыяльнай працы, а таксама і аднакурснікі, якія ўважліва і ўспрынялі іх праграму і вышлядала «акадэмічна» справядзачы вучэбнага плана.

Пасля прыбыцця паступаючых абавязаны асабіста прайсці пашпарт, ваенны білет (ваеннаабавязаны запас) або прыпісное пасведчэнне (асобы прызыўнага ўзросту).

Заявы павінаюцца з 1 чэрвеня па 6 ліпеня па адрасе: г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 30.

Уступныя экзамены для паступаючых на навучанне з адрывам і без адрыву ад вытворчасці з 7 па 25 ліпеня.

Беларуская дзяржаўная кансерваторыя імя А. В. Луначарскага

АБ'ЯВЛЕННЕ ПРЫЁМУ НА ВУХАДОВАЕ ПАЛБЫХОУЧАЕ АДДЗЯЛЕННЕ СПЕВАУ У 1969 ГОДЗЕ

Прымаюцца асобы абодвух полаў, якія маюць закончаную сярэдняю адукацыю, ва ўзросце да 23 гадоў, з вакальнымі і сцэнічнымі дадзенымі.

Заявы аб прыёме падаюцца на імя рэктара з прыкладаннем дакументаў:

характарыстыкі з апошняга месца работы або вучбы, дакумента аб сярэдняй адукацыі (у арыгінале), 4-х фотаздымак (здымак са здымак) памерым 3x4 см, медыцынскай даведкі па форме № 286.

Пасля прыбыцця паступаючых абавязаны асабіста прайсці пашпарт, ваенны білет (ваеннаабавязаны запас) або прыпісное пасведчэнне (асобы прызыўнага ўзросту).

Заявы прымаюцца з 1 чэрвеня па 6 ліпеня г. г. па адрасе: Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 30.

Уступныя экзамены з 7 ліпеня.

Уолт УИТМЭН

ДУМКІ

Пра думку грамадскую, Пра спакоенае сцверджанне права (такое справядлівае, узпўненне, абавязковае), якое напавэбна прымае рана ці позна. Пра чарговага прэзідэнта, які з пабелым тварам сам сябе петаімаю даптавае: «А што скажа ўрацце народ!» Пра цыніку-суддзя, пра членаў кангрэса прадажных, пра губернатараў, мэрэў — вось яны ўсе, разгубленыя стаяць да слупа ганебнага, Пра папоў, што мяляць і лемантуюць [хутка, хутка ўжо ўсе іх пакінуць]. Пра тэ, што з кожным годам змяшчаецца дума прыстойнасці і аўтарытэты цынікунай, суддзяў, амбасад і школ. Пра тэ, што хутка расце і мацнее разуменне і ўласна гаднасць мужчын і жанчын, Пра сапраўдны Нова Свёт — аб прамеініх Дэмакратыях паўсёлу, — Іх палітыка, армія, флот на службе народу, — Пра злітлівыя сонца для ўсіх, якое яны нам дадуць, Пра святло ў іх сям'ях, якое вышэй, чымся ўсё астатняе, Пра тэ, што ўсё для іх, усё праз іх, і усё ўнікае ад іх.

ЛЮБОУНАЕ МІЛАВАННЕ АРЛОУ

Іду над ракою, узбоч дарогі [гэта мой ранішні шпачур, мой аддчынак], Раптам у небе да спазмаў расцуклены квікат арлоў, Імлівае, любоваўна сплэхатка ўверсе, на вольным прасторы, Сашчэплены, сціснуты кіпці — раз'юшана круціцца кола жывое.

Тануюць юныя

Святлочы настрой панаваў у аўтары 27 мая ў тэатры оперы і балета — тут давалі вялікую канцэртную праграму выкананцям Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі. Гэта з'яўляецца — мастацкім спадарожнікам вышуканца — хвалёнага. І гэта з'яўляецца — мастацкім балерыні тануючыя выступілі спалуча з балетам і балетамі на працягу года. «Шчырыя» і «Пакіта» і танаванні ім даводзілася на працягу года. «Шчырыя» і «Пакіта» і танаванні ім даводзілася на працягу года. «Шчырыя» і «Пакіта» і танаванні ім даводзілася на працягу года.

ЭСТЭТЫКА—ГЭТА ЭТЫКА БУДУЧАГА

У фарміраванні ўсебакова развітага чалавек сучаснага грамадства ва важнае месца займае эстэтычнае выхаванне. Гэта мэтанаставіны і шматгранны падыход да эстэтычнага выхавання і інтэлектуальнай актывнасці асобы.

ЭСТЭТЫКА—ГЭТА ЭТЫКА БУДУЧАГА

Формы і метады эстэтычнага выхавання ў ёй разнастайныя. Пытанні эстэтычнага выхавання дзіцяці абавязкова павіны быць звязаны з агульным адукацыйным установам. Пры міністэрства асветы рэспублікі прыбылі і Беларусі створаны спецыяльныя саветы.

КАШТОУНЫ ПАДАРУНАК З ЛОНДАНА

У Львове сярэдняю школу № 17 прышла бандажор з Лондана з фотакопіямі пісьмаў У. І. Леніна.

ТАБЕ

Чалавеча сустрачы, калі ты, праходзячы, захошаш загарварыць са мною, то чаму б табе і не загарварыць са мною! Чаму б і мне, незнамайму, не пацаць размовы з табой!

Пераклад Я. СІПАКОВА.

Іграе Людміла Малышава

Афіша абвешчана, што ў актываў зале ўніверсітэта будучы гучаць Бетховен і Шапэн. А тут ішоў новае імя выканаўца — аспірантка Беларускай кансерваторыі Людміла Малышава, — якое мы пакуль што не сустракалі на афішах філармоніі. Вечар адбыўся вельмі цікавы і сапраўды святлочы. Піяністка падарыла праграму, кожны нумар якой вымагае ад выканаўцы высокай тэхнікі і шырокага артыстычнага дыяпазона.

Уарушыла аўдыторыю фантазія сі мажор Бетховена, якую Л. Малышава іграе з натхненнем, раскрываючы малюнічасць музыкі, поўнай вялікіх чалавечых страстэй і духоўнага харавата. На маю думку, выканаўца перадала фартацінаўныя тэмбры ў маштабным, часам ажурнастай гучанні. Песняй мужністай прагучала «Аспіяната» — у гэтай санаце піяністка ішла за неспакойным Інтэнтэтам Бетховена.

Шапэн у Л. Малышавой праявіўся прыгожым і чыстым. Піяністка падарыла прыгожы і чысты нумар якой вымагае ад выканаўцы высокай тэхнікі і шырокага артыстычнага дыяпазона.

Уарушыла аўдыторыю фантазія сі мажор Бетховена, якую Л. Малышава іграе з натхненнем, раскрываючы малюнічасць музыкі, поўнай вялікіх чалавечых страстэй і духоўнага харавата. На маю думку, выканаўца перадала фартацінаўныя тэмбры ў маштабным, часам ажурнастай гучанні. Песняй мужністай прагучала «Аспіяната» — у гэтай санаце піяністка ішла за неспакойным Інтэнтэтам Бетховена.

Ана МЕЛЬНИКОВА.

Фота М. НЕЧЫПАРЭНІК.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАНКЕВІЧ. Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗТУР, В. М. АЛАДАУ, А. Ц. БАЖКО [намеснік галоўнага рэдактара], Б. І. БУР'ЯН, А. І. БУТАКОУ, Р. С. БРОЗКІН, К. П. ГУБАРЭВІЧ, І. М. ДАБРАЛЮБАУ, В. У. ІВАШЫН, А. С. КАЗЛОУСКИ, П. М. МАКАЛЬ, У. Л. МЕХАУ [адказны сакратар], Р. К. САБАРЕНКА, І. А. САНКОВА, М. Г. ТАЧОУ, Ю. М. ЧУРКО, Р. Р. ШЫРМА.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўтары і пятніцу.

НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефоны: прыёмная рэдакцыі — 3-24-61, намеснік галоўнага рэдактара — 3-25-25, адказны сакратар — 3-44-04, аддзела літаратуры — 3-21-53, аддзела тэатра, кіно і музыкі — 3-24-62, аддзела вышуканца мастацтва, ахотанцы і вытворчэ эстэтыкі — 3-24-62, аддзела публіцыстыкі — 3-24-62, аддзела культуры — 3-22-04, аддзела інфармацыі — 3-44-04, выдавецтва — 6-25-19, бухгалтэрыя — 6-25-87.

«Літаратура і искусство» — орган Міністэрства культуры і паўлення Сіюза пісателёў БССР. Мінск. Індэкс 63856. Друкарня выдавецтва «Звязда». АТ 03807